

Небрат В.В.

доктор економічних наук

старший науковий співробітник, завідувач відділу економічної історії

ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”

вул. Панаса Мирного, 26, Київ, 01011, Україна

E-mail: victoria_nebrat@ukr.net

**СОЦІАЛЬНІ ІНСТИТУТИ РИНКУ В СИСТЕМІ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIX – ПОЧАТКУ XX СТ.**

Рубрика: ЕКОНОМІКА

Мова статті: українська

Анотація: Досліджено процес зміни соціальних інститутів. Мета публікації – визначити особливості формування соціальних інститутів ринкової економіки та їхнє місце в системі суспільних трансформацій другої половини XIX – початку XX ст.; розкрити взаємозалежність перетворення стереотипів і норм трудової поведінки, ділової комунікації, соціальної політики держави та успішності економічних реформ. Застосовано інституційно-еволюційний підхід до дослідження економічної історії. Розглянуто ринкові перетворення господарства України другої половини XIX – початку XX ст. Проаналізовано нові явища у сфері трудових відносин, формування ринкового мислення, зміни трудової етики та трансформацію норм економічної поведінки. Розкрито взаємозв'язок розвитку підприємництва, формування ринку праці, стратифікації суспільства та соціальної мобільності. Прослідковано лінію інституціоналізації соціально-трудових відносин. Виявлено джерела формування соціальної відповідальності підприємців. Показано еволюцію моделі соціальних відносин від патріархального патерналізму до зародження соціального партнерства. Розглянуто становлення системи заходів державного регулювання соціальних відносин. Узагальнено історичний досвід реформування системи освіти для потреб ринкової економіки. Показано становлення фабричного законодавства. Виявлено ідеї будівництва соціально орієнтованої держави в працях українських економістів XIX ст. Визначено роль соціальних реформ у забезпеченні ефективності економічних перетворень. Обґрунтовано значення урядової соціальної політики в умовах трансформації економічної системи. Показано передумови та бар'єри становлення інституту соціального захисту.

Ключові слова: економічна історія, підприємництво, ринок праці, трудова етика, фабричне законодавство, реформування освіти, соціальна політика.